

Stanisław A. Sroka

JANOSIK

Prawdziwa historia karpackiego zbója

AVALON

JANOSIK
PRAWDZIWA HISTORIA KARPACKIEGO ZBÓJA

STANISŁAW A. SROKA

JANOSIK
PRAWDZIWA HISTORIA KARPACKIEGO ZBÓJA

AVALON

Kraków 2009

Redakcja
Wanda Lobman

Skład i opracowanie typograficzne
Marta Kowalska

Projekt okładki i stron tytułowych
Iwona Weiman

Copyright by Stanisław A. Sroka, Kraków 2009, wyd. I

ISBN 978-83-7730-941-4

Zamówienia przyjmuje

Wydawnictwo AVALON T. Janowski Sp. j.
ul. Fiołkowa 4/13; 31-457 Kraków
tel. + 48 606 750 749
zamowienia@wydawnictwoAVALON.pl
www.wydawnictwoAVALON.pl

Spis treści

Wstęp	7
Niespokojne pogranicze, czyli o poprzednikach Janosika w zbójckim rzemiośle	13
Źródła do dziejów Janosika	25
Jak Janosik został zbójnikiem?	29
Zbójnicka działalność Janosika	35
Spór o czapkę Janosika	46
Słowacja śladami Janosika	49
Janosik w kinematografii	60
Aneks	
Protokół przesłuchania Janosika przed sądem	65
Pytania zadane przez Żupę Trenczyńską	70
Dobrowolne jego zeznanie na pytania mądrego i przezornego Jana Šipoša, mieszczanina żylińskiego..	75
Zeznanie na torturach tego Juraja Janosika, mimo że dobrowolnie przyznał, o co był pytany	77
Bibliografia	79

WSTĘP

Kiedy w kwietniu 2003 roku miałem przyjemność gościć w krakowskim V Liceum Ogólnokształcącym z wykładem na temat rzemiosła zbójnickiego w Karpatach zaskoczyła mnie niezwykle ciekawość młodych słuchaczy, którzy chcieli dowiedzieć się najmniejszych nawet szczegółów z życia zbójników w dawnych wiekach. Te kilkadziesiąt zadanych mi wówczas pytań, w większości ogniskujących się wokół postaci Janosika, pokazało nie tylko wielkie zainteresowanie licealistów tematem, ale także poważne braki w historycznej literaturze polskiej, która nie doczekała się biografii tego najsłynniejszego zbójnika Europy Środkowej, który co prawda był Słowakiem, ale jego legenda jest żywa do dziś po obydwu stronach granicy polsko-słowackiej. Popularność urodzonego 321 lat temu zbójnika, porównywanego do Robin Hooda, objawia się w wielu dziedzinach życia, a to w nazwach miejscowych, w legendach i podaniach. Mieszają się one z prawdą historyczną, w świetle której postać Janosika wygląda nieco inaczej. Czytelnik poszukujący w Internecie informacji na temat Janosika ma do dyspozycji kilka tysięcy linków, chociaż tylko niektóre z nich odnoszą się bezpośrednio do postaci Janosika, inne zaś zawierają jego imię, jak choćby nazwy biur turystycznych.

Krótki przegląd dotychczasowej literatury poświęconej Janosikowi rozpocznę od haseł encyklopedycznych. Postać karpackiego zbójnika występuje na kartach wielu encyklopedii i leksykonów. Są to zazwyczaj krótkie, kilkuzdanie-